

Ko e Hala ki Saioné

Fai 'e Jessica Larsen
Makatu'unga i ha talanoa mo'oni

Lisimoni, Misuli, 2 Sune 1862

“Ko e hā 'okú ke sio ki aí, Mele?” Ko e lea le'osi'i atu
“Kia e mali ua e tamai (stepmother) 'a Melé mei hono
mohengá.

Na'e fakasio 'a Mele ki tu'a he luvá mo ne pehē,
“Hangē 'oku 'alu pē ke ofi mai e taú.” Na'e lolotonga
fakahoko e Tau Fakalotofonua 'a 'Ameliká 'i ha ngaahi
maile si'i pē mei ai. Na'e talu mei he houa pongipongi e
longoa'a 'a e tau fana me'afaná. Na'e tafoki hake 'a Mele
ki he mali ua 'o 'ene tamaí. “Kātaki fakamolemole. 'Oku
'ikai ke u tui te ta lava 'o 'alu ki he toketaá.”

“Unu mai angé.” Na'e tangutu hifo 'a Mele 'i he ve'e
mohengá 'o puke 'a e nima 'o e mali ua 'o 'ene tamaí.
Na'e lea le'osi'i ange e mali ua e tamai 'a Melé, “Oku ou
'ilo 'oku kei puke pē ho'o tamaí, ka 'oku fie ma'u ke ke
'ave e fāmilí ki Saione—ko ho'o tuonga'ané, tokouá, mo
e ongo māhangá. 'Oua na'a teitei tuku ke fakafiefiemālie
ho'o tamaí kae 'oua kuó ne 'alu ki he 'Otu Mo'unga
Maká! Palōmesi mai kiate au!”

Na'e 'ilo'i 'e Mele 'a e faka'amu hono fāmilí ke
ō ki Sōleiki Sití. Hili pē 'enau papitaiso 'o kau ki he
ongoongoleleí, na'a nau hiki mei 'Ingilani ke kau fakataha
mo e Kāingalotú 'i Saione. Ka 'e malava nai ia? Na'á ne
hila ki he'ene tamaí na'e tangutu fakalongolongo pē 'i
hono seá. Na'e pā kalava e Tangata'eikí 'i he ta'u 'e tolu
kuohilí pea na'e mamatea ai hono tafa'aki to'ohemá.

Ne fakatau 'e Mele 'ene mānavá. Na'á ne fanafana
ange, “Oku ou palōmesi te u fai ia.”

Ne 'ikai fuoloa mei ai na'e mālōlō e mali ua e tamai
'a Melé.

'I ha pongipongi 'e taha, na'e fakakaukau ai 'a Mele
kuo taimi ke talaange ki he'ene tamaí 'ene palōmesi na'e
fakahokó. Na'á ne pehē ange, “Oku ou 'ilo ko hoku ta'u
14 pē 'eni, ka kuo pau ke u 'ave hotau fāmilí ki Saione.”
Na'á ne fanongo ki he 'ā hake 'a e ongo māhangá. Peá
ne pehē ange, “Kuo taimi ke u ngaohi e me'atokoni
pongipongi. Ka ke kātaki 'o fakakaukau pē mu'a ki ai,
fakamolemole.”

Na'e hili ha ngaahi 'aho mei ai, na'e ui 'e he
Tangata'eikí 'a Mele. Peá ne pehē ange, “Kuo maau
e me'a kotoa.” Na'e kei heheu pē 'ene leá koe'uhí

ko 'ene pā kalavá. “Kuó u fakatau atu 'etau kekelelé
mo e keli'anga malalá kae lava ke tau fakatau mai ha
saliote, fanga pulu, mo ha me'akai. 'Oku 'i ai ha kau
fononga saliote te nau fononga ki he Hihifó 'i ha taimi
si'i pē mei heni. 'Oku 'ikai ke nau Siasi, ka te tau lava
'o kaungāfononga mo kinautolu 'o a'u ki 'Aioua. Ko
'etau a'u pē ki aí, pea tau kaungāfononga leva mo e
Kāingalotu 'oku nau 'alu ki he Tele'a Sōleki.”

Na'e fā'ofua kiate ia 'a Mele. “Malō 'aupito,
Tangata'eiki.” 'E vavé ni pē ha'anau 'alu ki Saione!

Na'e tokoni 'a Mele ki hono fakamā'opo'opo e
nga'oto'ota e fāmilí he na'e vave pē hoko mai e taimi

ke fai ai e fonongá. Na'á ne pehē loto pē, “E lelei e me'a
kotoa pē. 'E vavé ni pē ha'amau 'i Saione.”

Ka na'e puke 'a e Tangata'eikí. Na'e manavasi'i 'a
Mele na'á ne toe pā kalava mei he fakafōtunga 'o e fa'ahi
'e taha 'o hono ngutú.

Na'á ne talaange ki he taki 'o e kau fononga salioté,
“Oku fu'u mahamahaki ia ki he fonongá.” “Oku mau fie
ma'u pē ha ki'i taimi si'i ke ne fakaakeake ai.”

Na'e tali le'olahi ange 'e he tangatá, “He 'ikai ke mau
toe tatali.” Na'á ne toe momou hono le'ó 'i he taimi na'á
ne sio ai ki he mata 'o Melé. “Te mou lava 'o nofo pē
heni kae 'oleva ke sai fe'unga, pea mou toki tuli fononga

ange leva ke ma'u kimautolu.” Na'e loto lelei ki ai 'a
Mele he na'e 'ikai ha toe founga.

Hili ha uike 'e taha mei ai, na'e toe teuteu 'a Mele
mo hono fāmilí ki he fonongá. Na'á ne talaange ki hono
tuonga'ane ta'u hiva ko Siakisoní, “E heka 'a Sela mo
e ongo māhangá 'i he pulú. 'E heka e tangata'ekí 'i he
salioté, pea te ke tokoni mai leva koe kiate au ki hono
taki e pulú.”

Na'e fanafana le'osi'i pē 'a Sela, “Oku ou ilifia au.”
Na'á ne kei ta'u ono pē, pea na'á ne fu'u si'isi'i fau ke
heka 'i he pulú. Na'e sio ofofo 'a e ongo māhanga
ta'u faá kia Mele.

